

Natuurtoets Stadsdennenkerk

**Van Stadsdennenkerk naar
appartementencomplex**

projectnummer 0411434.00
8 september 2016

Natuurtoets Stadsdennenkerk

Van Stadsdennenkerk naar appartementencomplex

projectnummer 0411434.00

8 september 2016

Auteur(s)

P.M. Zeinstra

Opdrachtgever

Uwoon
Postbus 270
3840 AG Harderwijk

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
		R. Nijmeijer	J.Officier

Projectgroep bestaande uit

P.M. Zeinstra

Tekstbijdragen

P.M. Zeinstra

Fotografie

P.M. Zeinstra

Contactgegevens:

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

T. 0620611021
E. patricia.zeinstra@anteagroup.com

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Wettelijk kader natuurbescherming	2
2.1	Algemeen	2
2.2	Flora- en faunawet	2
2.3	Natuurwerk Nederland	2
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	2
3	Planlocatie en projectvoornemen	3
3.1	Planlocatie	3
3.2	Projectvoornemen	3
4	Methodiek	5
4.1	Algemeen	5
4.2	Bureauonderzoek	5
4.3	Terreinbezoek	6
4.4	Effectbeoordeling en advies vervoltraject	6
5	Resultaten gebiedsonderzoek	7
5.1	Gebiedsbeschrijving	7
5.2	Beschermde soorten	7
5.2.1	Bureauonderzoek	7
5.2.2	Terreinbezoek - ecologische bevindingen	8
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	10
5.3	Beschermde gebieden	10
6	Toetsing	13
6.1	Effectbepaling project	13
6.2	Effecten beschermde soorten	13
6.2.1	Vogels	13
6.2.2	Zoogdieren	14
6.2.3	Reptielen	14
6.2.4	Amfibieën	14
6.2.5	Vissen	15
6.2.6	Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen	15
6.2.7	Flora	15
6.3	Effecten op beschermde gebieden	15
6.3.1	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	15

6.3.2	Effecten op Natura 2000-gebieden	15
7	Conclusies	17
7.1	Conclusies soortenbescherming	17
7.2	Conclusies gebiedsbescherming	18

8	Bronnen	19
----------	----------------	-----------

Bijlage I Wettelijk kader

Bijlage 2

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van woningcorporatie Uwoon is door Antea Group een natuurtoets opgesteld voor een partiele herziening van het bestemmingsplan op de locatie van de Stadsdennenkerk in Harderwijk.

Aanleiding voor de wijziging komt voort uit het feit dat de Stadsdennenkerk niet meer gebruikt wordt. Daardoor ontstaan mogelijkheden om de locatie voor een andere functie te gebruiken. Uwoon is voornemens om op deze centrale plek 32 appartementen te realiseren.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

De natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de natuurtoets
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Flora- en faunawet
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en het NNN en de Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd. Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, het NNN en de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn alleen onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Natuurwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten worden beschermd middels de Natuurbeschermingswet 1998, deze gebieden hebben daarmee een wettelijke beschermde status. Er zijn geen ontwikkelingen zonder Natuurbeschermingswet vergunning toegestaan als deze ontwikkeling de natuurlijke waarden en instandhoudingsdoelen van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Planlocatie en projectvoornemen

3.1 Planlocatie

Het plangebied bestaat uit de Stadsdennenkerk en de direct aangrenzende verharding, beplanting en gazons. De Stadsdennenkerk is gelegen in het centrum van Harderwijk aan de J.P. van Heijelaan 1. Het plangebied is gelegen te midden van een aantal woonwijken. Ten oosten van het plangebied, voorbij een blok woningen, ligt een begraafplaats in een groene omgeving. Zie ook figuur 3.1.

De J.P. van Heijelaan is een 30 km-weg. De weg dwars op deze straat, de Alberdingk Thijm laan is een 50 km-weg. Beide lanen worden vergezeld door een rij bomen.

Figuur 3.1. Ligging van het plangebied (rood omkaderd) in Harderwijk. Bron: Globespotter.

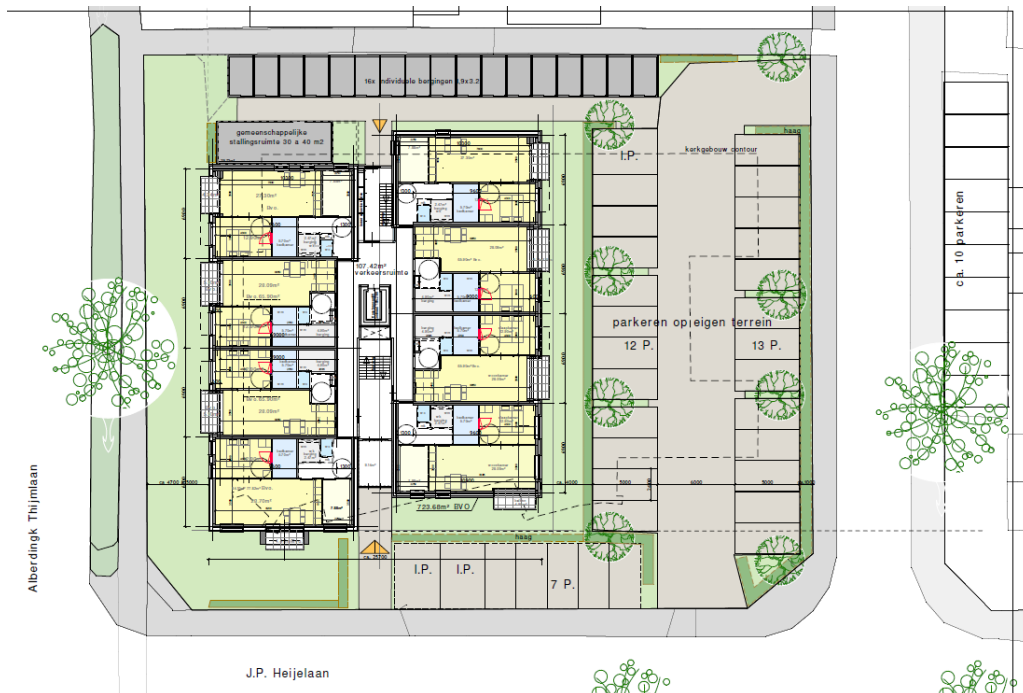
3.2 Projectvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens om de bouw van 32 appartementen planologisch mogelijk te maken. Daarvoor zal een partiele herziening van het vigerende bestemmingsplan Stadsdennen noodzakelijk zijn.

De appartementen zullen in een compact vrijstaand bouwblok in de openbare ruimte gebouwd worden. Voor elke appartement zal in het plangebied een parkeerplaats worden gerealiseerd. Hiervoor zal een deel van het gazon geasfalteerd worden. Het complex wordt vier verdiepingen hoog.

Zie voor een impressie figuur 3.2 en 3.3.

Figuur 3.2. Planvoornemen aan J.P. Heijelaan 1 Harderwijk. Bron: Looman Architecten Bna 01-09-2016.

Figuur 3.3. 3D-beelden van planvoornemen: Looman Architecten en Uwoon, 27 juni 2016.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in Tabel 1 van de Flora en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaarder (Tabel 2 en 3 – soorten) beschermde soorten in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; www.Naturalis.nl\EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2011 - 2016. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 – Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat in het plangebied.

Op 5 september 2016 is door een deskundig ecooloog van Antea Group op een ochtend met zacht weer (18 graden, windkracht 2 met een licht buitje) een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek).

4.4 Effectbeoordeling en advies vervoltraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een kerk met bijgebouw waar fietsen in kunnen worden geplaatst. De kerk bestaat onder andere uit een toren met 3 klokken en een aantal compartimenten met verschillende dakhogtes (zowel plat als schuin). De houten onderdelen lijken goed te zijn onderhouden. De kerk wordt omringd met een intensief onderhouden grasveld. Aan de zuidwest kant staan enkele struiken tegen het gebouw aan. Aan de noordoostkant staat parallel aan de oprit struweel.

Het plangebied bevindt zich in een sterk verstedelijkte omgeving. De Stadsdennenkerk wordt omringd door woningen. De straten zijn voorzien van een rij bomen. Op 200 meter afstand ten oosten van de kerk ligt een begraafplaats en een honden-uitlaatplek. Deze zijn omringd door een houthopstand.

Figuur 5.1. Impressie van het plangebied.

Stadsdennenkerk gezien vanaf de J.P. Heijelaan

Houtwerk van dichtbij. Boven loodslab ventilatievoeg

Struweel aan zuidkant Stadsdennenkerk

Rij bomen ten zuiden van plangebied

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlanten (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten.

Vogels, categorie 1-4 (telmee.nl)

- (categorie 1-4): Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, huismus, sperwer

Zoogdieren (telmee.nl)

- (alleen Tabel 2/3): Eekhoorn, wild zwijn, das, boomarter, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis

Reptielen (telmee.nl, raven.nl)

- (Tabel 2/3): hazelworm, zandhagedis, levendbarende hagedis

Amfibieën (telmee.nl, raven.nl)

- (Tabel 2/3): geen

Vissen (telmee.nl, raven.nl)

- (Tabel 2/3): rivierdonderpad

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen (telmee.nl, vlindernet.nl, libellenet.nl)

- (Tabel 2/3): Keizersmantel

Flora (telmee.nl)

- (Tabel 2/3): Jeneverbes

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats.

Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort gededuceerd uit bovenstaande gegevens, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of het plangebied een belangrijke functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 5.2.2 beschouwd.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek door een ecooloog van Antea Group wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

Vogels (categorie 1-4)

In het plangebied is in zeer beperkte mate broedgebied aanwezig in de vorm van enkele lage struiken. Hier zal hooguit een weinig verstoring gevoelige soort tot broeden komen, zoals een merel.

In het plangebied en directe omgeving zijn een aantal vogelsoorten waargenomen, die ook in deze omgeving zullen broeden, zoals houtduif, turkse tortel, spreeuw en vlaamse gaai. Deze zullen in de

omgeving van het plangebied kunnen broeden op/aan gebouwen en in de nabijgelegen bomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten waargenomen, echter zijn wel restsporen gevonden van huiszwaluwnesten in een nabij gelegen woning aan de zuidkant van het plangebied. Er zijn geen nestkasten aanwezig in de bomen. Daarnaast zijn er geen hopen aanwezig in bomen welke gebruikt kunnen worden door vogels.

Zoals eerder aangegeven zijn er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie bijlage 1). Dergelijke nestplaatsen komen niet voor op of in de directe nabijheid van het plangebied.

Zoogdieren

Door het ontbreken van bos en/of kleinschalig akker-/weidelandschap, is het plangebied geen geschikt biotoop voor de eekhoorn, wild zwijn, das en boomarter.

In het plangebied komen potentieel verscheidene soorten vleermuizen voor. Mogelijk kunnen vleermuizen gebruik maken van de rij bomen tijdens hun foerageervluchten.

De Stadsdennenkerk lijkt goed te zijn onderhouden. Het houtwerk sluit goed aan op het metselwerk. Hierdoor zijn er nauwelijks spleten en kieren aanwezig. De kieren (ventilatie voor de spouw) die wel aanwezig waren zijn bekeken of deze ook onlangs zijn betreden. De aanwezigheid van spinnenweb wees erop dat er recentelijk geen gebruik van gemaakt is. Bovendien waren de kieren gevuld met isolatie, in de vorm van piepschuim-korreltjes. Dit duidt op een met isolatie gevulde spouw. Dit maakt het onwaarschijnlijk dat er verblijfplaatsen van vleermuizen zijn.

Reptielen

Het plangebied is geen geschikt biotoop voor de levendbarende hagedis en de hazelworm door het ontbreken van vochtige en met dichte vegetatie bedekte gebieden. De zandhagedis is hier evenmin op zijn plek zijn. Deze soort komt vooral voor in gebieden met kale grond, waarbij plekken met open zand afgewisseld wordt met hoge grassen en dwergstruikvegetatie. De aanwezigheid van levendbarende hagedis, hazelworm en zandhagedis in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

Amfibieën

Op basis van bekende verspreidingsgegevens wordt het voorkomen van strenger beschermde amfibieën uitgesloten. Tevens is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig voor deze soorten.

Vissen

Door het ontbreken van water kan de rivierdonderpad of het voorkomen van andere beschermde vissoorten uitgesloten worden.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

Daar de keizersmantel vooral aan de rand van bossen is te vinden waar nectarplanten floreren, kan de aanwezigheid van deze soort in het plangebied worden uitgesloten. Het intensief onderhouden grasveldje biedt weinig tot geen nectarplanten aan. Ook het voorkomen van andere beschermde insecten of ongewervelden kan uitgesloten worden op basis van het ontbreken van geschikt biotoop.

Flora

Het plangebied is geen geschikt biotoop voor de jeneverbes of andere beschermde florasorten. De aanwezigheid van deze soort kan daarom worden uitgesloten.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Tabel 5.1: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Diverse algemene broedvogels	Nesten niet verstoren	Broedbiotoop	Met name omgeving van de kerk
Vleermuizen	Tabel 3	Vliegroute/foerageergebied	Omgeving van de kerk

5.3 Beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

In het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is op circa 800 meter ten zuidoosten van het plangebied gelegen. Door de afstand en de tussenliggende bebouwing is geen ecologische relatie aanwezig met dit natuurgebied. Provincie Gelderland past bovendien geen externe werking toe voor de beoordeling van werkzaamheden op gebieden in de NNN.

Natura 2000-gebieden

Plangebied ligt niet in een beschermd gebied. Het Natura 2000-gebied de 'Veluwerandmeren' ligt op 1,3 km afstand ten noordwesten van het plangebied. Op 1,4 km afstand ten zuidoosten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Veluwe'.

De Veluwerandmeren heeft instandhoudingsdoelstellingen voor zowel habitattypen, habitaatsoorten, broedvogels als niet-broedvogels. De Veluwe is aangewezen voor habitattypen, habitaatsoorten en broedvogels. Zie tabel 5.3 en 5.4 voor een overzicht.

Aangezien het plangebied tamelijk centraal in een stedelijk gebied ligt, zullen de genoemde vogel- en habitaatsoorten niet voorkomen in het plangebied. Dit geldt eveneens voor de aangewezen habitattypen.

Figuur 5.2 Locatie NNN (met groen aangegeven) en Natura 2000-gebieden (rood) ten opzichte van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: sybiosys.alterra.nl

Instandhoudingsdoelen Veluwerandmeren						
		SVI Landelijk	Doelst. OMV	Doelst. KWA	Doelst. Pop.	Draagkracht # vogels
Habitattypen						
H3140	Kranswierwateren	--	=	=		
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	=	=		
Habitatsoorten						
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=	
H1163	Rivierdonderpad	-	= (<)	=	=	
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=	
Broedvogels						
A021	Roerdomp	--	>	>		5
A298	Grote karekiet	--	>	>		40
Niet-broedvogels						
A005	Fuut	-	=	=		400
A017	Aalscholver	+	=	=		420
A027	Grote Zilverreiger	+	=	=		40
A034	Lepelaar	+	=	=		3
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		120
A050	Smient	+	=	=		3500
A051	Krakeend	+	=	=		280
A054	Pijlstaart	-	=	=		140
A056	Slobeend	+	=	=		50
A058	Krooneend	-	=	=		30

A059	Tafeleend	--	= (<)	=		6600
A061	Kuifeend	-	= (<)	=		5700
A067	Brilduiker	+	=	=		220
A068	Nonnetje	-	=	=		60
A070	Grote Zaagbek	--	=	=		50
A125	Meerkoet	-	=	=		11000

Tabel 5.3. Instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Veluwerandmeren'. Aangegeven zijn de landelijke staat van instandhouding (LSVI) en de doelstelling omvang (OMV) en kwaliteit (KWA) van het leefgebied. legenda: '+' = gunstig, '-' = matig gunstig, '--' = zeer ongunstig, '>' = uitbreiding, '=' behoud. Bron: *synbiosys.alterra.nl*

Instandhoudingsdoelen Veluwe						
		SVI Landelijk	Doelst. OMV	Doelst. KWA	Doelst. Pop.	Draagkracht # vogels
Habitattypen						
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	--	>	>		
H2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	-	=	=		
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>		
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	=	=		
H3160	Zure vennen	-	=	>		
H3260A	Beken en rivieren met waterolanten	-	>	>		
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>		
H4030	Droge heiden	--	>	>		
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>		
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	>		
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>		
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>		
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=		
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>		
H7230	Kalkmoerassen	--	=	=		
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	>		
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>		
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende)	-	=	>		
Habitatsoorten						
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>	
H1083	Vliegend hert	-	>	>	>	
H1096	Beekprik	--	>	>	>	
H1163	Rivierdonderpad	-	>	=	>	
H1166	Kamsalamander	-	=	=	=	
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=	
H1831	Driivende waterweegbree	-	=	=	=	
Broedvogels						
A072	Wespendief	+	=	=		100
A224	Nachtzwaluw	-	=	=		610
A229	Ijsvogel	+	=	=		30
A233	Draaihals	--	>	>		(her)vestiging
A236	Zwarte Specht	+	=	=		400
A246	Boomleeuwerik	+	=	=		2400
A255	Duinpieper	--	>	>		(her)vestiging
A276	Roodborsttapuit	+	=	=		1100
A277	Tapuit	--	>	>		100
A338	Grauwe Klauwier	--	>	>		40

Tabel 5.4. Instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Aangegeven zijn de landelijke staat van instandhouding (LSVI) en de doelstelling omvang (OMV) en kwaliteit (KWA) van het leefgebied. legenda: '+' = gunstig, '-' = matig gunstig, '--' = zeer ongunstig, '>' = uitbreiding, '=' behoud. Bron: *synbiosys.alterra.nl*

6 Toetsing

6.1 Effectbepaling project

Bij de realisatie van de 32 appartementen zijn een aantal verstoringfactoren te verwachten. Denk dan aan:

- Extra verharding van het perceel;
- Verstoring door geluid, licht en trilling als gevolg van sloop- en bouwwerkzaamheden;
- Optische verstoring.

Ook in de gebruiksfase zal er permanente verstoring optreden in de vorm van geluid, licht en optische verstoring. Deze factoren zijn vergelijkbaar met activiteiten vanuit de huidige omringende bebouwing.

6.2 Effecten beschermde soorten

De effecten op de zwaarder beschermde soorten (Tabel 2 en 3-soorten) worden per soortgroep getoetst. Voor de vogels wordt naast de categorie 1-4 vogelsoorten ook ingegaan op de algemene soorten.

6.2.1 Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Dit houdt in dat in gebruik zijnde nesten niet mogen worden verstoord. Met broedvogels kan relatief eenvoudig rekening worden gehouden door rekening te houden met het broedseizoen (circa maart tot en met juli).

In de in het plangebied aanwezige bomen en struiken kunnen mogelijk broedvogels gaan nestelen. Door buiten het broedseizoen te werken is verstoring van broedende vogels niet aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Jaarrond beschermde nesten

Jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig in of nabij het plangebied. Negatieve effecten op dergelijke nesten komen niet voor.

Categorie 5-soorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie-5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste in het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie-5-soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de directe omgeving.

6.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Doordat vaste rust- en verblijfplaatsen zijn uitgesloten, zijn ook geen effecten te verwachten op de rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Mogelijk is het plangebied wel onderdeel van een foerageer- en/of vliegroute voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis. Ondanks dat deze soorten op lichte plekken kunnen jagen, hebben ze de voorkeur voor een donkere vliegroute. Zowel de Alberdingk Thijmlaan als de J.P. van Heijelaan zijn in de huidige situatie reeds verlicht. De extra verlichting die eventueel voor komt in de gebruikssituatie zal geen extra versturende invloed hebben op de vleermuizen.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is het van belang dat er in de activiteitenperiode van de vleermuizen (15 april – 15 oktober), gewerkt wordt tijdens reguliere werkuren en er niet 's nachts.

Overige zwaar beschermde zoogdieren

Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren in het plangebied aangetroffen en worden tevens niet verwacht. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.3 Reptielen

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde reptielsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.4 Amfibieën

De aanwezigheid van beschermde amfibieënsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.5 Vissen

De aanwezigheid van zwaar beschermde vissoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.6 Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

De soorten zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen zijn niet geschikt als leefgebied voor beschermde soorten uit deze soortgroepen. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.7 Flora

De aanwezigheid van zwaar beschermde florasoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.3 Effecten op beschermde gebieden

6.3.1 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen NNN binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake.

In de omgeving van het plangebied liggen wel NNN-gebieden. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft geen effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor NNN geen belemmeringen.

6.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Op 1,3 km afstand bevindt zich het Natura 2000-gebied "Veluwerandmeren". Het Natura 2000-gebied de "Veluwe" ligt op 1,4 km van het plangebied. Mogelijke verstoringfactoren die voort komen uit de realisatie van de 32 appartementen zijn opgesomd in de effectenindicator toegespitst op woningbouw. Zie ook bijlage 2.

Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden kunnen een aantal van deze verstoringfactoren worden uitgesloten. Zo treedt er geen oppervlakteverlies, versnippering en optische verstoring op. Mechanische effecten, verontreiniging, verdroging en verstoring door geluid en licht zijn door de afstand tot de natuurgebieden eveneens uit te sluiten. Bovendien wordt het plangebied omsloten door bebouwing, welke als een soort barrière fungeert voor de bovengenoemde storingsfactoren.

De effectenindicator geeft de storingsfactoren verzuring en vermessing als gevolg van stikstofdepositie niet aan. Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) heeft het echter mogelijk gemaakt om op individueel en op projectniveau te kunnen berekenen hoe hoog de emissie en depositie van

stikstof op stikstofgevoelige habitats is. In het kader van het PAS moeten de kleinste toenames berekend worden. Aangezien in het beschermde natuurgebied stikstofgevoelige habitats aanwezig zijn, moet het project beoordeeld worden op de effecten van stikstof. Aangezien stikstofdepositie gerelateerd is aan verzuring en vermesting, kunnen deze verstoringsfactoren niet zonder meer weggelaten worden.

De verwachting is dat in zowel de aanlegfase als de gebruiksfase meer stikstof wordt geëmitteerd dan in de huidige situatie. In de aanlegfase zal namelijk sprake zijn van extra vervoersbewegingen van zware bouwvoertuigen. In de gebruiksfase van het appartementencomplex zal de aanwezigheid van mensen en hun verkeersbewegingen eveneens tot een hogere stikstofemissie leiden. Verstoring als gevolg van verhoogde stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypes is daardoor niet zonder meer uit te sluiten.

7 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de natuurtoets gepresenteerd. De conclusies zijn opgedeeld in soortenbescherming (7.1) en gebiedsbescherming (7.2).

7.1 Conclusies soortenbescherming

In het plangebied komen beschermde soorten voor, dan wel zijn te verwachten, die mogelijk negatieve effecten ondervinden. Het betreft meerdere soorten vleermuizen. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels op het plangebied.

Vleermuizen

Lijnvormige elementen, zoals bomenrijen, vormen in potentie foerageergebied en vliegroutes voor vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Om negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen dient er in de activiteitenperiode van vleermuizen (van 15 maart – 15 oktober) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden gebruik van kunstverlichting vermeden te worden.

Broedvogels

Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij bomen, struiken en gebouwen verwijderd worden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli).

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet indien de versturende werkzaamheden aan bomen en gebouwen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, of in deze periode het plangebied ongeschikt wordt gemaakt voor broedvogels. Denk dan bijvoorbeeld aan het verwijderen van struweel buiten het broedseizoen.

Overzicht

In Tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht en waar nader onderzoek naar uitgevoerd moet worden. In paragraaf 7.2.1 wordt de vervolprocedure voor vleermuizen toegelicht.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen
Vleermuizen	Mogelijk	Nee	Nee	Vermijden kunstverlichting tussen 15 maart-15 oktober

7.2 Conclusies gebiedsbescherming

Natuurnetwerk Nederland

Binnen het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. Ook heeft de planontwikkeling geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland buiten het plangebied. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan.

Natura 2000

Het plangebied ligt op 1,3 km en 1,4 km afstand van de Natura 2000-gebieden 'Veluweranden' en de 'Veluwe' respectievelijk. Op basis van de aard en omvang van de werkzaamheden en de afstand tot de Natura 2000-gebieden zijn een groot aantal effecten op deze gebieden uit te sluiten. Storingsfactoren als verzuring en vermisting als gevolg van stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden zijn niet zonder meer uit te sluiten. In het kader van de Natuurbeschermingswet en de PAS dient hiervoor een AERIUSberekening opgesteld te worden. Aan de hand van deze berekening kan vervolgens beoordeeld worden welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Denk hierbij aan het aanvragen van een Nbwetvergunning of het indienen van een melding in het kader van de PAS.

8 Bronnen

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Overig:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

www.vivara.nl

www.telmee.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

www.synbiosys.alterra.nl

Bijlagen

Bijlage I Wettelijk kader

Bijlage I Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespendif en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden

genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrictlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksma van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

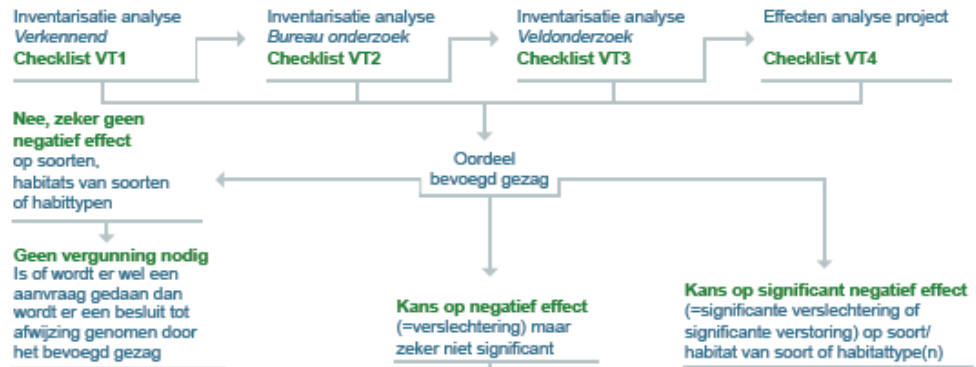
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

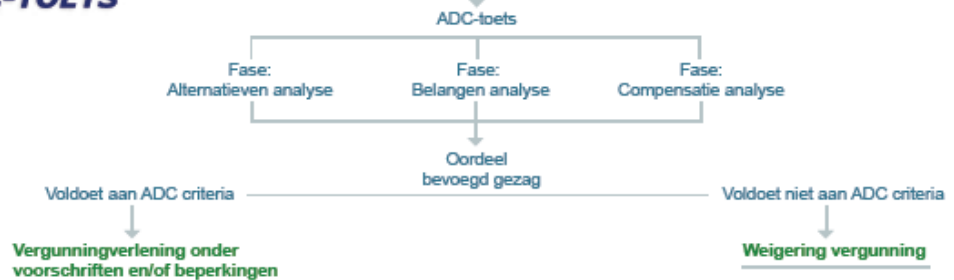
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Bijlage 2

Effectenindicator

Bijlage 2

Storingsfactor	Verstoring door mechanische effecten																	
	1	2	7	8	13	14	15	16	17	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door licht	Verstoring door geluid	Verdroging	Verontreiniging	Versnippering	Oppervlakteverlies	
Kranswierwateren	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig									
Meren met krabbenstroom en fonteinkruiden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig									
Kleine modderkruiper	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig									
Meervleermuis	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Rivierdonderpad	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	...	gevoelig	...									
Aalscholver (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Aalscholver (niet-broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Brilduiker (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Fuut (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Grote karekiet (broedvogel)	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Grote Zaagbek (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Grote Zilverreiger (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Grote Zilverreiger (niet-broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Kleine Zwaan (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...	gevoelig	gevoelig									
Krakeend (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig									
Krooneend (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Kuifeend (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Lepelaar (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Lepelaar (niet-broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Meerkoet (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Nonnetje (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig									
Pijlstaart (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Roerdomp (broedvogel)	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Roerdomp (niet-broedvogel)	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig									
Slobeend (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...									
Smient (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig									
Tafeleend (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig									

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
 n.v.t.
... onbekend

Effectenindicator van Natura 2000-gebied 'Veluwerandmeren' met activiteit 'Woningbouw'

Storingsfactor	Verstoring door mechanische effecten																	
	1	2	7	8	13	14	15	16	17	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door licht	Verstoring door geluid	Verdroging	Verontreiniging	Versnippering	Oppervlakteverlies	
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beken en rivieren met waterplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Overgangs- en trilvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kalkmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beekprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Drijvende waterweegbree	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gevlekte witsnuitlibel	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vliegend hert	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Draaihals (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Duinpieper (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ijsvogel (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Nachtzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wespendief (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Effectenindicator van Natura 2000-gebied 'Veluwe' met activiteit 'Woningbouw'

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 0620611021
E. patricia.zeinstra@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.